

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 sierpnia 2020 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. po rozpatrzeniu wniosku G. M. z dnia 7 lipca 2020 roku przyznał jej emeryturę od dnia 1 lipca 2020 roku, tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek.

Organ rentowy wskazał, że podstawę obliczenia emerytury stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne oraz kapitału początkowego z uwzględnieniem waloryzacji składek i kapitału początkowego zewidencjonowanych na koncie do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia emerytury przez średnie dalsze trwanie życia, dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę,

- kwota składek zewidencjonowanych na koncie z uwzględnieniem waloryzacji wynosi 98423,77 zł;
- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego wynosi 447742,83 zł;
- średnie dalsze trwanie życia wynosi 261,50 m-cy;
- wyliczona kwota emerytury wynosi 2088,59 zł.

Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej: $((...),77 + (...),83) / 261,50 = 2088,59$ zł.

Od 1 września 2020 roku obliczona emerytura brutto wynosi 2088,59 zł.

Jednocześnie organ rentowy odmówił przyznania rekompensaty wnioskodawczyni, ponieważ: na wymagane co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze na dzień 31.12.2008 r. udowodniła 11 lata 7 miesięcy 15 dni zatrudnienia w okresie od 05.12.1979 do 16.06.1987, od 23.04.1990 do 15.08.1990, od 01.09.1991 do 31.10.1994 oraz 02.11.1994 do 31.12.1995 r.(...). Jako pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie przyjęto okresów zatrudnienia w Przedsiębiorstwie Handlowym (...): od 21.01.1997 do 30.04.2008 r. , ponieważ w przedłożonym świadectwie pracy brak jest informacji, że skarżąca wykonywała prace w warunkach szczególnych. Organ rentowy nie rozpatrzył okresu pracy skarżącej od 01.10.1996 do 31.12.1996 r. w Przedsiębiorstwie Handlowym (...), ponieważ nie przedłożono dokumentu potwierdzającego zatrudnienie i wykonywanie pracy w szczególnych warunkach w tym czasie.

(decyzja – k. 13-15 plik I załączonych do sprawy akt organu rentowego)

W dniu 7 września 2020 roku G. M. odwołała się od powyższej decyzji w części dotyczącej odmowy przyznania rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W uzasadnieniu skarżąca wskazała, że będąc zatrudniona w Przedsiębiorstwie Handlowym (...) stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace w warunkach szczególnych - do jej obowiązków należało smarowanie butów klejem, w tym także ich spodów, zaś do wykonywania owych czynności używała rozpuszczalników. (odwołanie – k. 3)

Odpowiadając na odwołanie pismem z dnia 14 września 2020 roku organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Wskazał jednocześnie, że jako pracy w szczególnych warunkach nie uznano okresu zatrudnienia skarżącej od dnia 21 stycznia 1997 roku do dnia 30 kwietnia 2008 roku w Przedsiębiorstwie Handlowym (...), ponieważ w świadectwie pracy z dnia 6 maja 2008 roku zawarta jest informacja, że ubezpieczona nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach. Organ rentowy wskazał nadto, że nie rozpatrzył okresu pracy od dnia 1 października 1996 roku do dnia 31 grudnia 1996 roku w Przedsiębiorstwie Handlowym (...) ze względu na brak świadectwa pracy w warunkach szczególnych, praca wykonywana w niepełnym wymiarze. (odpowiedź na odwołanie – k. 4-4 verte)

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

G. M. urodziła się w dniu (...). (okoliczność bezsporna)

Wnioskodawczyni była zatrudniona w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowym (...) w Ł. na stanowisku obuwnika, początkowo - w okresie od dnia 1 października 1996 roku do dnia 31 grudnia 1996 roku w wymiarze 1/4 etatu, a następnie - od dnia 21 stycznia 1997 roku do dnia 30 kwietnia 2008 roku w wymiarze pełnego wymiaru czasu pracy. (świadcstwo pracy – k. 13 pliku akt organu rentowego zainicjowanego wnioskiem z dnia 30.05.2016r.)

Przedsiębiorstwo, w którym pracowała skarżąca zajmowało się produkcją obuwia. (zeznania świadka E. G. na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 roku e-protokół (...):13:55 – 00:19:00 – płyta CD – k. 27, przesłuchanie wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 23 marca 2021 roku e-protokół (...):05:30 – 00:06:10 – płyta CD – k. 36 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 16 lutego 2021 roku 00:01:47- 00:10:32 – płyta CD – k. 27)

Wnioskodawczyni wykonywała powierzone jej przez pracodawcę czynności w hali, w której pracowało razem 10 – 12 osób. Każdy z etapów produkcji obuwia (klejenie, szycie, krojenie) odbywało się w oddzielnych halach. (zeznania świadka E. G. na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 roku e-protokół (...):19:00 – 00:23:17 – płyta CD – k. 27)

W pomieszczeniu, w którym pracowała wnioskodawczyni nie było wentylacji, zaś sama praca odbywała się przy sztucznym świetle. (zeznania świadka E. G. na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 roku e-protokół (...):13:55 – 00:19:00 – płyta CD – k. 27)

Do obowiązków wnioskodawczyni na wskazanym stanowisku pracy od 1997 roku należało smarowanie klejem butów, w tym ich podeszw. Do wykonywania wskazanych czynności skarżąca używała kleju wikol, winikol i butapren. (przesłuchanie wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 23 marca 2021 roku e-protokół (...):05:30 – 00:06:10 – płyta CD – k. 36 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 16 lutego 2021 roku 00:01:47- 00:10:32 – płyta CD – k. 27)

Do wykonywania w/w prac skarżąca używała także preparatów odłuszczejących typu: toulon, aceton, halogen. (zeznania świadka E. G. na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 roku e-protokół (...):13:55 – 00:19:00 – płyta CD – k. 27)

Wnioskodawczyni wykonywała także prace typu: wykańczanie obuwia, smarowała wówczas wyściółki. (zeznania świadka E. G. na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 roku e-protokół (...):19:00 – 00:23:17 – płyta CD – k. 27)

Praca w tym zakładzie nie różniła się niczym od pracy wcześniej świadczonej przez G. M. w (...) Zakładach (...) w Ł., która została uznana przez organ rentowy za pracę w szczególnych warunkach. (zeznania świadka E. G. na rozprawie w dniu 16 lutego 2021 roku e-protokół (...):13:55 – 00:19:00 – płyta CD – k. 27, przesłuchanie wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 23 marca 2021 roku e-protokół (...):05:30 – 00:06:10 – płyta CD – k. 36 w związku z informacyjnymi wyjaśnieniami e-protokół z rozprawy z dnia 16 lutego 2021 roku 00:01:47- 00:10:32 – płyta CD – k. 27)

W dniu 7 lipca 2020 roku wnioskodawczyni złożyła do ZUS wnioski o emeryturę z przyznaniem rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. (wniosek – k. 1-3 verte plik I załączonych do sprawy akt organu rentowego)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w szczególności o dokumenty zawarte w załączonych do akt sprawy aktach ZUS, a także na podstawie zeznań powołanego w sprawie świadka korespondujących z przesłuchaniem skarżące. Sąd uznał dowody te w całości za wiarygodne, nie znajdując żadnych podstaw by kwestionować ich szczerłość i zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy. Dowody te są spójne, konsekwentne i wzajemnie się potwierdzają.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stosownie do art. 2 pkt 5 ustawy o emeryturach pomostowych (tj. Dz. U. z 2018 r. poz. 1924) rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabyły prawa do emerytury pomostowej.

Zgodnie z art.21 tej ustawy rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat; rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W myśl art. 23 ust.1 i 2 cytowanego aktu ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę; rekompensata przyznawana jest w formie dodatku do kapitału początkowego, o którym mowa w przepisach art. 173 i art. 174 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Artykuł 2 pkt 5 i art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują zatem dwie zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty, tj.:

- 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej,
- 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach z FUS wynoszącego co najmniej 15 lat.

Przesłanką negatywną zawartą w art. 21 ust.2 ustawy o emeryturach pomostowych jest nabycie prawa do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Analiza układu warunkującego prawo do emerytury pomostowej prowadzi do wniosku, że świadczenie to przysługuje tym pracownikom, którzy osiągnęli co najmniej 15-letni okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art.32 ust.1 i 3 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ale nie nabyli prawa do emerytury pomostowej z powodu nieuznania ich pracy za wykonywaną w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (tak M. Zieleniecki - Komentarz do art.21 ustawy o emeryturach pomostowych, LEX).

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2021.o.291 t.j.), za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei art. 32 ust.4 ustawy emerytalnej stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz.43 ze zm.).

Z § 1 cytowanego rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. Przepis § 2 ust.1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W świetle § 2 ust. 1 wskazanego rozporządzenia oraz zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy

obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić (por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Brak takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy nie wyklucza jednak dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 r., II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udawadniane wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w Kodeksie postępowania cywilnego.

Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 z późn. zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Wobec powyższego na wnioskodawczyni, zgodnie z treścią art. 6 k.c., spoczywał ciężar wykazania pracy w szczególnych warunkach.

Należy zauważyć, iż w przedmiotowej sprawie ZUS uznał, iż skarżąca udowodniła 11 lat, 7 miesięcy i 15 dni zatrudnienia w szczególnych warunkach.

W postępowaniu sądowym wnioskodawczyni bezspornie zaś wykazała ponad 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy nie pozostawia bowiem wątpliwości co do charakteru pracy skarżącej w Przedsiębiorstwie Produkcyjno – Handlowym (...) w Ł. w okresie od dnia 21 stycznia 1997 roku do dnia 30 kwietnia 2008 roku na stanowisku obuwnika. W sprawie ustalone bowiem zostało, że wykonywane przez nią obowiązki pracownicze na wskazanym stanowisku pracy wykonywała w szczególnych warunkach, były to bowiem prace opisane w dziale VII pod poz. 12 wykazu A - załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze – t.j. prace przy produkcji spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych oraz klejenie i powlekanie tkanin obuwniczych.

Wskazać należy, że dla oceny, czy pracownik pracował w szczególnych warunkach, nie ma istotnego znaczenia nazwa zajmowanego przez niego stanowiska, tylko rodzaj powierzonych mu prac. Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, nie jest dopuszczalne zaliczanie innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika w stopniu powodującym wcześniejszą utratę zdolności do zatrudnienia i nie zostały wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 10 kwietnia 2014 r., II UK 395/13, Lex Nr 1455235)

W rozpatrywanej sprawie z przeprowadzonych przez Sąd dowodów jednoznacznie wynika, że odwołująca w spornym okresie od dnia 21 stycznia 1997 roku do dnia 30 kwietnia 2008 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywała prace przy produkcji spodów obuwniczych ze skóry, gumy i tworzyw sztucznych – kleiła buty i podeszwy.

Doliczenie omawianego spornego okresu, do już zaliczonego przez organ rentowy okresu pracy w szczególnych warunkach jest zaś wystarczające do przyznania wnioskodawczyni rekompensaty.

W tych okolicznościach należało stwierdzić, że ubezpieczona spełnia przesłanki do uzyskania dochodzonego od organu rentowego prawa.

Zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych ustalenie rekompensaty następuje na wniosek ubezpieczonego o emeryturę.

Na mocy art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu, z uwzględnieniem ust. 2.

Dlatego też Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję orzekając jak w sentencji wyroku.

A.B.